

۱۳۳۵۶۷۸

به نام خدا

سرودهای زرتشت

بر گردان گاتلها به شعر فارسی

سرودهای

نصرت اله بیک روش

استاد و عضو هیأت عالی دانشگاه

سرشناسه	: نیک روش، نصرت اله
عنوان و نام پدیدآور	: سرودهای زرتشت
مشخصات نشر	: تهران، فرادید، ۱۳۹۴
مشخصات ظاهری	: ۲۲۰ ص.؛ ۲۲ × ۲۹ س.م.
بک	: ۹۷۸-۶۰۰-۶۵۲۵-۶۶-۲
جمعیت فهرست نویسی	: فیپای مختصر
موضوع	: فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی :
	http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است
شماره کتابشناسی، ملی	: ۳۸۴۷۷۲۳

سرودهای زرتشت بر مبنای شعر کاتاکا به شعر فارسی

○ سرائنده: استاد نصرت اله نیک روش

○ ناشر: فرادید

○ چاپ: اول، ۱۳۹۴

○ شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

○ چاپخانه و صحافی:

○ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۵۲۵-۶۶-۲

○ بها: ۱۲۰۰۰ تومان

نشانی انتشارات فرادید: میدان رسالت - بعد از چهارراه سربیز - پلاک ۶۰۱ -

واحد ۲ - ۷۷۴۹۶۸۶۸

حق چاپ برای مؤلف محفوظ است

فهرست مطالب

۵	تقریظ پروفیسور سیدحسن امین
۷	تقریظ دکتر حسین وحیدی
۹	تقریظ دکتر امید مجد
۱۰	مقدمه نویسنده
۲۳	شعر گاه‌ها
۴۲	گاه‌ها انیسنا
۱۱۸	اشتودگات
۱۶۵	سپنتمدگات
۱۹۳	وهوخشترگاتا
۲۱۵	منابع و مأخذ

تقریظ به قلم پروفیسور سید حسن امین

(استاد بازنشسته کرسی حقوق دانشگاه گلاسکو کالیدونیا، انگلستان و استاد مدعو دانشگاه مطالعات خارجی پکن چین، سرپرست علمی دایره المعارف ایران‌شناسی و مدیر مجله حافظ.)

دوست دانشمند و پرتلاش ما، استاد نصرت‌الله نیک روش دست به ابتکاری شایان و کاری کارستان زده‌اند که هر ایرانی فرهیخته بلکه هر انسان ایران‌شناس و ایران دوست را به ستایش و تقدیر وامی‌دارد. آن کار عارفانه از آن است که یکی از کهن‌ترین متون کیش زرتشتی را با نظم شایسته و درست به رشته نظم درکشیده‌اند.

من به عنوان یک ایرانی و یک انسان، احساس خوشی دارم که سراینده این اثر ارزشمند، بدیدآورنده این منظومه بلند که خود در زمره پیران فرهنگ و معرفت و پیشکسوتان دانش و بینش است، افتخار نگارش این تقریظ کوتاه را به این خدمتگزار فرهنگ و ادب پیشنهاد فرموده‌اند.

من کار ارزشمند استاد نیک روش را در عرصه شعر و ادب، شبیه خدمت فرهنگی ادیبان و عارفانی می‌دانم که متون کامل متون مقدس اسلامی را به شعر فارسی درآورده‌اند که یکی از بهترین آنها ترجمه و تفسیر منظوم قرآن مجید، اثر شیخ محمدحسن اصفهانی معروف و متخلص به صفی از عارفان عصر ناصری است. همچنین از آن پس، چندین شاعر و ناظم دیگر از عهده این کار خطیر برآمده‌اند. با آنکه بعضی از فقها و مفسران، نسبت به ترجمه منظوم صحف الهی بالاخص قرآن مجید به دیده شک و تردید می‌نگرند و معتقدند که هیچ انسانی نمی‌تواند مضامین کتاب‌های آسمانی را که از مبدأ وحی و قلم صنع الهی جاری شده است را در محدوده شعر به ترجمه از عهده برآید اما

ترجمه منظوم فارسی گاتهای زرتشت پیامبر ایرانی که سرلوحه دستورهای جهان شمول او گفتار نیک، رفتار نیک و اندیشه نیک است، به هیچ وجه قابل نقد نیست. به ویژه اگر قرآن با تعبیر «الشعراء یتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ» مرتبه پیامبر اسلام را از شاعری دور اعلام کرده است، زرتشت خود شاعر بوده و گاتها خود نوعی شعر هجایی به حساب می آید.

در حال پژوهشگر فرهیخته و شاعر فرزانه جناب استاد نصرت الله نیک روش که سراینده و نویسنده و چند اثر ارزشمند و رکن رکین مجامع آموزش، پژوهشی، دانشگاهی، فرهنگی و ادبی اند، با تدوین و تصنیف این اثر ماندگار دست به کار عظیمی زده اند و متن بسیار شریف و شیرینی را که اراها به نثر به زبان فارسی ترجمه شده است، به طور کامل و جامعی و در قالبی مقبول و مطلوب، با قریحه یی سرشار و طبعی مستقیم به رشته نظام کشیده اند که به این صورت برای فارسی زبانان امروز، بهتر قابل حفظ کردن و با آوای خوش تلاوت کردن است.

من به سهم خود به عنوان یکی از اهل علم، این خدمت شایسته را به معظم له تبریک و تهنیت می گویم. راضیان دارم که جامعه فرهنگی و دانشگاهی ایران به ویژه نسل جوان از این کتاب مستطاب بهره های شایان خواهد برد و این اثر پرثمر را به عنوان یادگاری ماندگار از استادان شعر و ادب در این برهه در تاریخ ادبیات فارسی ضبط و ثبت خواهند کرد.

سیدحسن امین

تهران - ۱۳۹۲/۳/۱۳

تقریظی بر کتاب ترجمه‌ی گاتهای اُشو زرتشت سروده‌ی استاد نصرت الله نیک روش

کتاب ترجمه‌ی گاتهای اُشو زرتشت سروده استاد گرانمایه و ارجمند جناب آقای دکتر نصرت الله نیک روش ملقب به نصرت کرمانشاهی، به دستم رسید. با شوق و عشقی تمام به مطالعه‌ی آن پرداختم. پس از قرائت پیشگفتارِ پژوهشگرانه ایشان، لذت‌ها بردم.

چونکه پی بردم جناب ایشان بارها کتاب‌های اُشو زرتشت، به ویژه گات‌ها را مطالعه کرده‌اند و به روح اولین شاعر و یکتاپرست بشریت پی برده‌اند، این بار زمانی به یقین رسید که اشعار نامبرده را در یک هزار و پانصد و سی و چهار بیت و در دو بحر عروضی متقارب (فعولن فعولن فعولن فعولن) بحر هزج (مفاعیلین مفاعیلین مفاعیل) خواندم و چون آب گوارایی آن را نوشیدم و مست شدم.

آنجاها که موضوع روایی و محکم بود از بحر متقارب بهره برده بود و در آنجا که مفاهیم لطیف و داناگین می‌شد از بحر هزج استفاده کرده بود. من که از سروده‌اش فایده بسیار می‌برم، با تمام وجودم او را تحسین می‌کنم و مطالعه و بهره بردن از آن سروده را به همگان پیشنهاد می‌نمایم.

عزیزانم، کسی دارد این تعریف و تمجید را بدون مدافعت و چاپلوسی بیان می‌کند که خود سال‌ها پیش این بار سراپا کمال و جمال را بر دوش دل گرفته و به ساحل عشق حضرت زرتشت رسانده است.

سروران فرهیخته می‌دانند که شعر را به شعر برگرداندن کاری است کارستان و جز عاشقان و مستان شراب راستین و عشق سرمدی و یکتا پرستی و سراسر نیکی در اندیشه، گفتار و رفتار، کار همه‌کس نیست. سال‌ها طول کشید که من هم گات‌ها را به شعر نو برگردانم و

کتاب گاتها، سروده‌ی آشو زرتشت، برگردان دکتر حسین وحیدی را به مهرورزان به ایران و ایرانی و فرهیختگان جهان پیشکش کردم.

گاتها، سروده‌ی آشو زرتشت از گرانبارترین و ارزشمندترین و زیباترین پدیده‌های فرهنگی ایران و جهان است.

تاریخ سرودن گاتها ۳۷۵۱ سال پیش است.

از ویژگی‌های گاتها یکی آن است که با این که در زمان بسیار دور ر در ایران سروده شده است می‌تواند هم اکنون در همه‌ی زمینه‌ها راهنمای مردم جهان باشد. گاتها به زبان اوستایی سروده شده است که نخستین بار استاد بزرگ و گرانمایه زنده‌یاد دکتر ابراهیم پورداوود آن را به فارسی برگردانده است.

برگردان‌های دیگری هم به فارسی از گاتها شده است که در کتاب «گاتهای زرتشت» من نهایی می‌براساس هشت ترجمه‌ی فارسی به کوشش فرانک دوانلو، آمده است.

اینجانب نیز گاتها را از من اوستایی به فارسی برگردانده‌ام که سازمان انتشارات امیرکبیر آن را چاپ کرده است. گاتهای برگردان من در آمریکا هم چاپ شده و ناشر آن در آمریکا نشر کتاب است.

گاتهای برگردان من را جناب آقای دکتر عبدی در آلمان به زبان آلمانی برگردانده و چاپ کرده است...

امیدوارم اثر ارزنده‌ی جناب آقای دکتر نصرت الله نیک روش هم مورد توجه و عنایت هموطنان عزیز ایرانی که عاشقان هویت و شخصیت و شناسنامه‌ی خود هستند قرار گیرد و به تمام زبان‌های زنده‌ی دنیا ترجمه شود. پیروزی جناب ایشان و تمام ایرانیانی که به ملیت خود ارج و احترام می‌گذارند از یزدان پاک (اهورامزدا) خواستارم.

دکتر حسین وحیدی

استاد و عضو هیأت علمی دانشگاه

تقریظی بر اوستای منظوم

اخیراً شاعر ارجمند جناب آقای دکتر نصرت الله نیک روش در اقدامی تازه، کتاب آسمانی و ارزشمند اوستا را منظوم فرموده‌اند که نفس کار درخور تحسین است. از آنجا که متن اصلی کتاب، اشعار بجا مانده از حضرت زرتشت (سلام خدا بر او باد) می‌باشد لذا کار شاعر محترم در برگردان آنها به شعر فارسی و حفظ امانتداری در حالت شریک شعر، کاری بسیار سخت است. خاصه آنکه عموم مردم شریف ایران با متن اوستا آشنایی ندارند و شاید این اشعار اولین مطالعه ایشان از اوستا باشد.

از سوی دیگر، روی متن اصلی چنانکه همه می‌دانند در گذر روزگار به غارت رفته و آنچه باقی مانده است بریده بریده‌هایی از اصل اوستاست. لذا ناچاراً انسجام و انت معنایی مخدوش می‌شود و این عیب نه از شاعر که از خود اصل کتاب است. البته شاعر محترم کوشیده‌اند تا حد امکان با ترفندی گوناگون این نقیصه را برطرف فرمایند.

به هر حال جناب آقای دکتر نیک روش این رنج را برای معرفی بهتر اوستا به ایرانیان بر خود همواره کرده‌اند و می‌توان این تلاش مورد قبول اهورامزدا و روح پاک حضرت زرتشت قرار گیرد.

با احترام

امید مجد

۹۲/۵/۳۰

مقدمه نویسنده

«زرتشت» سرود یگانگی می‌خواند و مرا که خود شاعر و سرود سازم
بی‌اختیار به سوی نغمه‌ی آسمانی خود جلب می‌کند.
رابیند رانات تاگور

اوستا کهن‌ترین نوشته‌ی حضرت زرتشت، پیامبر ایرانیان است. زمان نگارش این کتاب بزرگ اگرچه به درستی روشن نیست ولی دست کم با ده سده‌ی پیش از مسیح می‌رسد یعنی بیش از ۳ هزار سال پیش. نپه به روز در دسترس ماست و نام اوستا بر آن می‌گذاریم همه‌ی آن سببی نیست که در دوران‌های کهن در دست نیاکان ما بوده، بلکه بخش زرتشتی از این نوشته‌ی سترگ در کشمکش‌های گوناگون از دست رفته و بیمال درنده‌خویی و بی‌دانشی اهریمن صفتان گردیده است.

در سنت و نوشته‌های دینی زرتشتی آثار آمده است که «اوستا» را به خط زرین بر روی ده هزار پوست گاو بای شده نوشته‌اند و در درنیش (دبیرخانه یا کتابخانه‌ی شاهنشاهی) بهاده بودند. اوستای روزگار ساسانیان ۳۴۵۷۰۰ واژه و زند (گزارش پهلوی) آن ۲۰۹۴۲۰۰ واژه برآورده شده و امروز از متن اوستا هشتاد و سه هزار واژه به جا مانده است.

اوستا در اصل ۲۱ نسک (کتاب) داشته برابر با ۲۱ واژه نیایش «یتا آهو و تیریو...» که از نیایش‌های مهم آیین مزدآپرستی است.

در روزگار ساسانیان نیز اوستای بازمانده را بار دیگر به همان شیوه‌ی کهن به بیست و یک نسک (کتاب) بخش کردند و نام‌ها و

شرح این نسک‌ها در کتاب پهلوی (دینکرد) و کتاب‌های دیگر آمده است. نسک‌های بیست و یک گانه‌ی اوستا به سه بهر، بخش می‌شده:

۱. نسک‌های گاساتیک در دانش و کار مینوی

۲. نسک‌های داتیک در دانش و کار جهانی

۳. نسک‌های هاتک مانسریک در آگاهی از کردارهای میان جهان مینوی و جهان خاکی

۴. نسک‌های کنونی شامل شش بخش عمده‌ی زیر است:

* **گاتاها** (گاتاهای خود بخشی از «یسنا» است) اما چون به سبب ویژگی آن‌ها همیشه جداگانه از آن یاد می‌کنند و ما آن را بخشی جدا از یسنا به شمار می‌آوریم.

اینجانب گاتاها را پس از بارها مطالعه و درک روح والا و آسمانی آن به شعر کهن در دو وزن یا بحر که یکی را (مفاعیلن مفاعیلن مفاعیل) هزج مُسدَس مقصور گویند، انصر آن است که نون آخر مفاعیلن را بیندازند و لام را ساکن کنند و جزوی را که این زحاف در آن واقع شده باشد مقصور گویند. البته هزج در اصل به معنی سرود و ترانه و آواز با ترنم است و در اصطلاح، بحری است که از تکرار جزو مفاعیلن تشکیل شده باشد و هزج مَثْمَن سالد عبارت است از مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن. و قسمتی از سرودهای گاتاها را در وزن یا بحر متقارب مَثْمَن محذوف مقصور ساخته‌ام که بر وزن شاهنامه فردوسی که شاه‌نامه‌ها و شناسنامه یا شناسنامه‌ی ما ایرانیان است سروده‌ام که عبارت است از فعولن فعولن فعول.

* **یسنا، * یشتها، * خرده اوستا، * ویسپرد، و * ونیداد**

اوستا در یک زمان و به دست یک نفر نوشته نشده است. البته این امر ویژه اوستا نیست و در «ودا» و «تورات» و جز آن هم نظیر دارد.